YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

2025-YIL APREL.

NAVBATDAN TASHQARI SON

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2025

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 625 sahifa.
E’lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Karimov Norboy G‘aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay’ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – O‘zbekiston do‘stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G‘afforovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug‘aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko‘nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo‘ja o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O‘z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig‘i o‘rinbosari
Ochilov Farkhod, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig‘i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), katta o‘qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o‘g‘li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o‘g‘li, TDIU katta o‘qituvchisi

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕХОДА УЗБЕКИСТАНА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ, СУЩЕСТВУЮЩИЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ 12
Набиев Дилмурод Хамидуллаевич

YaShIL TEXNOLOGIYaLAR VA RAQAMLAShTIRISh TA'SIRIDA MEHNAT BOZORINING TRANSFORMASIYaSI 19
Abduraxmanov Kalandar Xo'jaevich

РОЛЬ ТВОРЧЕСКОГО ТРУДА В ПОВЫШЕНИИ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ 26
Гулямов Саидахрор Саидахмедович, Икрамов Мурат Акромович, Очилов Акрам Одилович

BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASH MAQSADIDA "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURATI 33
O.X. Hamidov, D.Sh. Yavmutov

ESG-ИНСТРУМЕНТАРИЙ КАК ФАКТОР УСИЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ 38
Татьяна Юрьевна Анопченко, Сергей Вадимович Ревунов, Роман Вадимович Ревунов

TRANSITION OF RUSSIAN REGIONS TO A CLOSED-LOOP ECONOMY 49
Nikonorov Sergey Mikhailovich, Ochilov Akram Odilovich, Filipenko Alexander Alexandrovich

"YASHIL" IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TUZILISHI 53
Navruz-Zoda Baxtiyor Negmatovich

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА И МОДЕРНИЗАЦИИ РАБОЧИХ МЕСТ В УЗБЕКИСТАНЕ 59
Зокирова Нодира Каландаровна

KREATIV IQTISODIYOT VA UNING INDUSTRIYA TURLARINING NAZARIY MASALALARI 64
Mamayunus Pardaev, Obid Pardaev, Akram Ochilov

EKOLOGIK OMILLARNI HISOBGA OLGAN HOLDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHDA ERISHISH 73
Saidov Muhammadali Hakimovich, Ochilov Akram Odilovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o'g'li

INNOVASION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI KOOPERASIYASINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 81
Raxmatulla Ergashev

KARTOSHKA MOSLANUVCHAN NAVLARI TURLI EKISH MUDDATLARI VA MULCHALASHLARDA HOSILDORLIGI HAMDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI 86
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Toshpulatova Surayyo Tulqin qizi, Ismayilov Alisher Isroilovich

YASHIL IQTISODIYOT – INNOVATSION RIVOJLANISHNING KALITI 90
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ «ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ» В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 93
Сайёра Насимовна Хамраева

SABZAVOT (ShIRIN) MAKKAJO'XORI AJRATILGAN MOSLANUVChAN NAV-DURAGAYLARINI ASOSIY VA TAKRORIY EKINLAR SIFATIDA TURLI MUDDATLARDA YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI 97
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Nurillaev Ilhom Xolbek o'g'li, Jabborov Botir Shukurovich

ZAMONAVIY BOZOR MUNOSABATLARIDA SAVDONI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI 101
Ivatov Irisbek

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 105
Yadgarov Akram Akbarovich, Abdiyeva Flora Botir qizi

GREEN ECONOMY: GLOBAL PERSPECTIVE AND UZBEKISTAN'S PATH 110
Dilmurod Mirza-Akhmedovich Rasulev, Dildorakhon Ulugbek kizi Shomuradova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

OLIY TA'LIM XIZMATLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TARG'IB QILISH BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI 113
Musayev Bekjon Shukurillayevich

TURIZM INDUSTRIYASINI BARQAROR STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR TAHLILI 116
Turdibekov Xasan Ibragimovich

ЗЕЛЁНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ФАКТОРЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ 120
Орипов Ильхом Абдуллаевич

Перспективы развития цифровой трансформации в Республике Узбекистан 128
Мусабеков Джорабек Хакимджанович, Воронин Сергей Александрович

YASHIL IQTISODIYOT – BARQAROR RIVOJLANISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA 133
G.Erkayeva

Barqaror ish o'rinlarini yaratishda yashil iqtisodiyotning o'rni 138
Qo'chqorov G'aybulla Fayzullayevich, Qo'ziyeva Shaxnoza Bozor qizi

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ 141
Фазлитдин Бахадирович Аминов

RESPUBLIKADA EKOLOGIK TOZA MAHSULOT YETISHTIRISH ASOSIDA ELEKTRON SAVDONI RIVOJLANTIRISH 145
Q. J. Mirzayev, F. F. Ulug'murodov

Qoraqalpog'istonda sanoatni restruktizatsiyalash va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish: muammolar, istiqbollar va statistik tahlillar 150
Abipova Gulmira Salavatdinovna

CHORVACHILIK XO'JALIKLARINI RIVOJLANTIRISHDA AGLOMERATSIYANING AHAMIYATI 153
Xusainov Oybek Jabborovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYASINING KOMPANIYA UCHUN AHAMIYATI 156
Ergashev Toxir Kurbanovich, Toxirova Nigora Zokirjon qizi

CHORVACHILIK KLASTERLARI VA AGLOMERATSION RIVOJLANISH: O'ZARO TA'SIR VA SYNERGIYALAR 161
Xusainov Oybek Jabborovich

HUDUDLARNING INNOVATSIYON SALOHIYATINI BAHOLASH 165
J.A. Ismatullayev, A. Do'lanov

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 171
Нафасов Тохиржон, Г. П. Эркаева

Mamlakatimizda ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan islohotlar 174
Djurayev Olimjon Narkulovich

USE OF THE ADVANCED EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES OF FARMING AND HOUSEHOLDS 178
Ochilova Nargiza Akramovna

SHAHAR AGLOMERATSIYALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI 181
Xidoyatova Nigora Shorakibovna

IQTISODIY O'SISHDA MEHNAT MIGRATSIYASINING AHAMIYATI 184
Djurayev Olimjon Narkulovich, Saidakbarov Jamshid Ne'matullo o'g'li

TURIZMNIDA RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH 189
Qosimov Jahongir

РЫНОК ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ В ТУРИЗМЕ В УСЛОВИЯХ ДИВЕРСИФИКАЦИИ И ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНОЙ ИНДУСТРИИ 192
Ташмаматов Садирдин Нажмиддинович

O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KADRLAR MALAKASINI OSHIRISHDA DUAL TA'LIMDAN FOYDALANISHNI BOSHQARISH 196
Ochilov Akram Odilovich, Xamidova Mo'tabarxon Abdumalik qizi

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARIDAN FOYDALANISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 201
Nasiba Ergasheva

KORXONALARDA XODIMLARNI BOSHQARISHNING ASOSIY TAMOYILLARI 207
Djurayev Olimjon Narkulovich, Nurullayeva Vazira O'ktamovna

ЗЕЛЁНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ 211
Номазов Бахром Бобомурадович

ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ESG В ФИНАНСОВУЮ СФЕРУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 215
Алимова Азиза Шерзотовна

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON MANAGEMENT 219
Ergashev Tokhir Kurbanovich, Tohirova Nigora Zokirjon kizi

O'ZBEKISTONNING "YASHIL IQTISODIYOT STRATEGIYASI"NI AMALGA OSHIRISHNING ZARURIYATI VA ISTIQBOLLARI 224
Ergasheva Nazira Muratovna, Soyibov Mirjon Bekjonovich

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСЛУГ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ, ВЛИЯЮЩИХ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ И КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ 227
Алимова Муниса Юлчиевна

РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗНАЧИМОСТИ 232
Расулов Нозимжон Набиджонович

AGLOMERATSIYA VA IQTISODIY O'SISH: SABAB–OQIBAT ALOQASI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA) 236
Xidoyatova Nigora Shorakibovna

KORXONALARNING SOLIQ IDORALARIDA HISOBGA OLINISHIDAN HOSIL BO'LGAN ORTIQCHA TO'LOVLARINI BOJXONA TO'LOVLARIDA HISOBGA OLISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 239
Boykabilov Bahodir Mustafaevich

UZOQ MUDDATLI AKTIVLARGA INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI 242
Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Bozorov Yashnarbek Xayrulla o'g'li

ORGANIK QISHLOQ XO'JALIGIDA "IXTISOSLASHTIRILGAN AGROKOOPERATIV" TASHKIL ETISH ORQALI TA'MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH 248
Amirqulov Shuxrat Olimovich

MAMLAKATIMIZDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIYaVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANIShI UChUN ZAMONAVIY HUQUQIY ASOSLARI 254
Xayriddinov Shuxrat Botirovich

TURIZMNING MADANIY-TARIXIY RESURSLARI: ASOSIY TUSHUNCHALAR VA TAMOYILLAR 258
Ruzmanov Dilshod Usmanovich

BARQAROR TURIZM DESTINATSIYALARINING SIG'IMINI BAHOLASH METODIKASI 262
Ibroximov Nodirbek Xasanovich

ВОЗОБНОВЛЯЕМЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ КАК ОСНОВА ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ 266
Хусаинов Равшан Рахимович

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ И ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ 272
Раимова Муборак Джураевна

"YASHIL IQTISODIYOT"NING ASOSIY XUSUSIYATLARI 276
Djumayev Asqar Xaydarovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

RAQAMLI MARKETINGNING ISTE'MOLCHI XULQ-ATVORIGA TA'SIRI 281
Raimova Muborak Jurayevna, Dilmurodov O'tkir

HUDUDNING IJTIMOIY-IQTISODIY SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI 287
SH.A. Buriyev

SAVDO XIZMATLARINING ASOSIY FAOLIYAT KO'RSATKICHLARI TIZIMINI BAHOLASH 291
Muxamedova Aziza Ravshanovna

YASHIL IQTISODIYOT VA GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI: YASHIL IQTISODIYOTNING IQLIM O'ZGARISHINI YENGISHDAGI O'RNI VA GLOBAL HAMKORLIK 295
Usmonov Murodjon Xolmurod o'g'li, Ulug'bek Eshmaxmatov

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА 299
Абдулов Дамир Рустамович

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH ISTIQBOLLARI 305
Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Boliyeva Baxora Farxodovna

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА: КОНЦЕПЦИИ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ 308
Туляганова Шахноза Самукджановна

O'TA ERTAGI TARVUZNING HIMOYALANGAN JOYLAR UCHUN MOSLANUVCHAN NAV VA DURAGAYLARINI AJRATISH, ULARNI TURLI O'G'IT ME'YORLARIDA HOSILDORLIGI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI 311
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Amirov Xamidulla Suyunovich, Umirova Durdona Muqum qizi

ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЛОДООВОЩНОЙ ОТРАСЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ 315
Уралов Элшод, Вельм М.В.

DEVELOPMENT STRATEGY AS A MODEL OF PROGRESS IN HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN 320
Abdiev Alimardon

ОСОБЕННОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕКТОРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ И РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА 322
Мухаммадбобур Салимов

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR 326
Suyunov Jabbor Mahmudovich

"SALOHIYAT" TUSHUNCHASINING MAZMUNI VA IQTISODIY-IJTIMOIY MOHIYATI 331
Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li

DAVLAT BOSHQARUVIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI 334
Salimov Muhammadbobur Qodir o'g'li

O'QUV JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 337
Tilakov Sherzod

TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAMOYILLARI ASOSIDA BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA YASHIL IQTISODIYOTNING AHAMIYATI 340
Sattarov Umirzoq, Ro'ziev Zafar Ikromovich

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI 343
Xazratov Sarvar Ibragimovich

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI 348
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, O'rinov Diyorbek Xolmo'min o'g'li

QASHQADARYO VILOYATI O'QUV MARKAZLARI VA KURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 353
Tilakov Sherzod Akbarovich

SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT ISHLAB CHIQARISH VA SOTISH SIFATI HAMDA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNI BOSHQARISH YO‘NALISHLARI 357
Ochilov Akram Odilovich, Ziyodullayeva Marjona Alisher qizi

OMMAVIY TADBIRLAR YORDAMIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: O‘ZBEKISTON VA XALQARO TAJRIBA 360
Ibragimov Sardorbek Xusanovich

Анализ цифровой трансформации и её влияния на привлечение инвестиций в регионы Узбекистана 365
Рахмонова Дурдона Хасан кизи

Korxona moliyaviy salohiyatini baholashning statistik tahlili 370
M.O. Musurmonova

DIRECTIONS FOR IMPROVING THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE BANKING SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 377
Kadirov Lutfulla Khalimovich

PROBLEMS OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UZBEKISTAN AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR THEIR SOLUTION 381
Sharopov Temirmalik Rustam o‘g‘li

“YASHIL” IQTISODIYOT TAMOYILLARI ORQALI QASHQADARYO VILOYATI SANOAT KOMPLEKSINI TAKOMILLASHTIRISH 385
U.Shukurov

FOREIGN EXPERIENCES IN ATTRACTING INVESTMENTS IN SERVICE INDUSTRIES 390
Hazratkulov Shahboz Boboqul ogli

YASHIL IQTISODIYOTDA TA’LIMNING ROLI 394
Babayeva Lola Ibragimovna

O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI UCHUN DAVLAT TOMONIDAN YARATILAYOTGAN IMKONIYATLAR 398
Xudoyorov Azizbek Avaz o‘g‘li

OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA TA’LIM SIFATINI YAXSHILASHNING XORIJ TAJRIBASI 404
Safarov Sh. S.

IJTIMOIY MENEJMENTDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI 408
G‘aniyev Shaxzod Shuhrat o‘g‘li, Davronova Farangiz

«ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ФИНАНСОВЫЙ КОНТРОЛЬ: КАЗНАЧЕЙСКИЙ КОНТРОЛЬ В БЮДЖЕТНОМ ПРОЦЕССЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ» 415
Файзуллаева Зилола Равшановна, Д.Х. Пулатов

YANGI O‘ZBEKISTONDA YASHIL RAQAMLI IQTISODIYOTGA O‘TISHNING ASOSIY JIHATLARI 421
Urozova Shaxlo Hasan qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o‘g‘li

OLIY TA’LIM SIFATINI OSHIRISH MASALALARI: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI 427
Safarov Shoxrux Sattor o‘g‘li

PROSPECTS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF HUMAN RESOURCES IN UZBEKISTAN 431
Alimardonova Gulfizoda Alimardon kizi

QISHLOQ XO‘JALIGIDA KAPITAL QO‘YILMALAR HISOBINI TO‘G‘RI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI 434
Egamberdiyeva Salima Rayimovna

QASHQADARYO VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O‘RNI VA ISTIQBOLLARI 441
Berdimurodova Farzona Bahodir qizi, Sh. Xolliyev

SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES VA IQTISODIYOTDAGI ISTIQBOLLI YO‘NALISHLARI 446
Davronova Farangiz Ilhom qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ZAMONAVIY RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA PUL VA BANK TIZIMLARINI TASHKIL ETISHNING ISTIQBOLLARI HAMDA AHAMIYATI 452
Axtamova Ozoda Ulug'bek qizi, Cho'liyeva Gulsanam Yulchi qizi, G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI: TARKIBIY O'ZGARISHLARNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI 460
N. Qo'ziboyeva

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI TARKIBIY O'ZGARISHLAR ORQALI RIVOJLANTIRISHNING ZARURATI 466
Vayskulov Ramazon Alisher o'g'li

QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZM KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY INTEGRATSIYA 470
Xushvaqtov Ramziddin

ILMIY SALOHIYAT VA OLIY TA'LIM SIFATINING UZVIY BOG'LIQLIGI: TAHLIL VA TAVSIYALAR 476
Muratov A'zam Alisher o'g'li, Ochilov Akram Odilovich

YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: GREEN CREDIT 480
Eshtemirova Ma'rifat Akram qizi, Kabilova Shaxnoza Jurayevna

DEHQON XO'JALIGI MAHSULOTLARI NARXLARINING DINAMIKASI VA BOZOR MUVOZANATI MODELLARINI QO'RISH. 483
Ergashov Yashnarbek Istamovich

The Role of Renewable Energy in the Green Economy 488
Khudoyberdiyeva Olima, Yakhshikulova Mokhinur

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish: asosiy muammolar va imkoniyatlar 494
Jumanazarov Asilbek Utkirbek o'g'li, Ulug'bek Eshmaxmatov

SANOAT KORXONALARINING RAQOBAT USTUNLIGI ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASH OMILLARI 498
Ro'ziqulov Jamshid Ulug'bek o'g'li

O'ZBEKISTONDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH SIYOSATINING ZAMONAVIY TRENDLARI HAMDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI 504
Shodiyev Jahongir

YASHIL IQTISODIYOT: O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 509
Babayeva Lola Ibragimovna,Sh. S. Sa'dullayev

QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA MAHSULOTLAR INTENSIV RIVOJLANISHINI TA'MINLASH JARAYONLARI 512
Saburov Jumanazar Salievich

SUG'URTA XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI VA MEXANIZMLARI 516
E.Sobirov

"YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ORQALI TABIIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA IQTISODIY FAOLIYATNING ATROF-MUHITGA SALBIY TA'SIRINI KAMAYTIRISH 520
Xo'janova Gulshoda Otamurodovna

QISHLOQ JOYLARDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL YO'NALISHLARI 526
Dilafruz Taylakova

KORXONALARDA EKOLOGIK INVESTITSION LOYIHALARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI TAHLILI 532
Ulashov Aliboy Rashid o'g'li

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BANK VA MOLIYAVIY TIZIMLAR UCHUN YANGI IMKONIYATLAR TAHLILI HAMDA KELGUSIDAGI ISTIQBOLLARI 538
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, Alarov Asilbek Oybek o'g'li

SANOAT KORXONALARINING EKOLOGIK BARQARORLIGI VA EKOLOGIK IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH MASALALARI 545
O'rinov Diyor, Xolliyev Sh.B.

YASHIL IQTISODOYOT VA UNDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR........549
Ermuminov Elbek Erkin o'gli, Ilmiy rahbar: Yaxshiqulova Moxinur Toxir qizi

XIZMATLAR SOHASIDA KADRLARNING TUTGAN O'RNI........553
Turayeva Nargiza Rustamovna

IQTISODIYOTDA TARKIBIY O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI........557
G.P.Erkayeva, N.H.Qo'ziboyeva

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING AHAMIYATI VA O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH STRATEGIYASI........560
Samadova Jasmina Sherali qizi, Sh. Xolliyev

"YASHIL" ENERGETIKA VA "YASHIL" IQTISODIYOT........564
Qarshiyeva Dilsora Ismoil qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li

MAMLAKAT BUDJETINING SHAKLLANISHI VA DAROMADLAR TAQSIMOTINING IQTISODIYOTDAGI ROLI........569
Ashirqulova Sevinch Sarvar qizi, Sh. Xolliyev

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI........574
Urozova Shahlo Hasan qizi, Rahmonova Tillaoy Malik qizi

"YASHIL" IQTISODIYOT INNOVATSION RIVOJLANISHINING KO'RSATGICHLARI........579
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li

XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION FAOLIYATNI TARTIBGA SOLISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI........583
Mirzayev Qulmamat DJonuzoqovich, Mirzayev Azzamjon Jonuzokovich, Eshquvvatova Nodira Abdullayevna

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA IQTISODIY RESURSLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI........588
Mirzayev Qulmamat Djonuzoqovich, Eshquvvatova Nodira Abdullayevna

СТРАТЕГИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНА: РОЛЬ ИННОВАЦИЙ И ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА В ЭПОХУ НООНОМИКИ........593
Чекулаева Кристина

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОБЕСПЕЧЕНИЮ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ПРИ ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ........599
Чекулаева Кристина

YASHIL IQTISODIYOT – MAMLAKAT TARAQQIYOTINING ASOSIY OMILI........605
Oybek Hamdamov, Qosimov Jahongir

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INSON KAPITALI SIFATINI OSHIRISHDA TA'LIMNING AHAMIYATI........608
M.Ostanova, Ro'ziyev Ramshid

MODERN LEGAL BASIS FOR THE EFFICIENT USE OF FINANCIAL RESOURCES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN OUR COUNTRY........613
Ismoilova Gulrux, Khayriddinov Shukhrat Botirovich

YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA TABIIY - IQTISODIY MANBAALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMI........617
Mavlonov Shaxzod Shahobiddin o'g'li, Mavlonova Surayyo Xasan qizi

YANGI O'ZBEKISTONDA SOHALARNI RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI........621
Gulrux Arslon qizi Ismoilova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BANK VA MOLIYAVIY TIZIMLAR UCHUN YANGI IMKONIYATLAR TAHLILI HAMDA KELGUSIDAGI ISTIQBOLLARI

G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li
Ilmiy rahbar, Qarshi davlat universiteti stajyor-o'qituvchisi.
ORCID: 0009-0005-0823-0024.
Email: shaxzodganiyev46@gmail.com

Alarov Asilbek Oybek o'g'li
Qarshi davlat universiteti Iqtisodiyot fakulteti
Iqtisodiyot yo'nalishi 1-bosqich talabasi Email:
alarovasilbek@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyot sharoitida bank va moliyaviy tizimlar islohotlari, ularning samaradorligi va kelajakdagi rivojlanish istiqbollari tahlil qilinadi. Xususan, sun'iy intellekt texnologiyalarini moliya sanoatiga jadal joriy etish natijasida biznes landshaftining o'zgarishi, o'rnatilgan biznes jarayonlari va biznes vazifalarining qayta formatlanishi ilmiy asosda o'rganiladi. Maqolaning asosiy maqsadi moliyaviy sektorda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning joriy amaliyotini tahlil qilish, ushbu texnologiyalar ta'sirida moliyaviy ekotizimda yuzaga keladigan o'zgarishlarni aniqlash va baholashdan iborat. Bugungi kunda sun'iy intellekt moliyaviy sektorda, ayniqsa, investitsiyalarni boshqarish, kredit skoringi, normativ hujjatlarga muvofiqlikni tahlil qilish, bozorni o'rganish va mijozlarni qo'llab-quvvatlash kabi yo'nalishlarda keng qo'llanilmoqda. Shu bilan birga, ushbu texnologiyani joriy etish jarayonida yuzaga kelayotgan muammolar va xavflar, jumladan, o'rta fintech kompaniyalarining qisqarish tendensiyasi tahlil qilinadi. Maqolada shuningdek, O'zbekiston bank-moliya tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish holati, ularning milliy iqtisodiyotimizda tutgan o'rni va afzalliklari keng yoritiladi. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan raqamli moliyaviy islohotlar, bank tizimini innovatsion rivojlantirish yo'nalishlari hamda kelajakdagi istiqbolli yo'nalishlar asosida sun'iy intellektning o'rni chuqur tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, raqamli iqtisodiyot, bank islohotlari, moliyaviy texnologiyalar, blokcheyn, Big Data, kredit skoringi, moliyaviy xavfsizlik, raqamli transformatsiya, fintech.

Abstract: This article analyzes the reforms in the banking and financial systems of the Republic of Uzbekistan in the context of the digital economy, their efficiency, and prospects for future development. In particular, it examines, on a scientific basis, how the rapid integration of artificial intelligence (AI) technologies into the financial industry is transforming the business landscape, reshaping established business processes, and reformatting business functions. The main objective of the article is to analyze the current practices of using AI technologies in the financial sector, as well as to identify and assess the changes occurring in the financial ecosystem under their influence. Today, artificial intelligence is widely applied in the financial sector, particularly in areas such as investment management, credit scoring, regulatory compliance analysis,

market research, and customer support. At the same time, the article examines the challenges and risks associated with the implementation of AI technologies, including the trend of declining mid-sized fintech companies. Additionally, it provides an in-depth analysis of the current state of AI adoption in Uzbekistan's banking and financial system, highlighting its role and advantages in the national economy. Special attention is given to the digital financial reforms undertaken by the government, the innovative development of the banking system, and promising future directions, providing a comprehensive analysis of AI's role in shaping the financial sector moving forward.

Key words: Artificial intelligence, digital economy, banking reforms, financial technologies, blockchain, Big Data, credit scoring, financial security, digital transformation, fintech.

Аннотация: В данной статье анализируются реформы банковской и финансовой систем в условиях цифровой экономики Республики Узбекистан, их эффективность и перспективы дальнейшего развития. В частности, на научной основе изучается трансформация бизнес-ландшафта, изменение установленных бизнес-процессов и переформатирование бизнес-задач вследствие активного внедрения технологий искусственного интеллекта в финансовую индустрию. Основной целью статьи является анализ текущей практики использования технологий искусственного интеллекта в финансовом секторе, а также выявление и оценка изменений, возникающих в финансовой экосистеме под их воздействием. На сегодняшний день искусственный интеллект широко применяется в финансовой сфере, особенно в таких направлениях, как управление инвестициями, кредитный скоринг, анализ соответствия нормативным требованиям, исследование рынка и поддержка клиентов. Вместе с тем в статье рассматриваются проблемы и риски, возникающие в процессе внедрения данной технологии, в том числе тенденция сокращения средних финтех-компаний. Также детально освещается текущее состояние внедрения технологий искусственного интеллекта в банковско-финансовой системе Узбекистана, их роль и преимущества в национальной экономике. Особое внимание уделяется проводимым государством цифровым финансовым реформам, инновационному развитию банковской системы и перспективным направлениям, на основе которых анализируется роль искусственного интеллекта в будущем.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, цифровая экономика, банковские реформы, финансовые технологии, блокчейн, Большие данные, кредитный скоринг, финансовая безопасность, цифровая трансформация, финтех.

KIRISH

Raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan bugungi kunda, global moliyaviy sektor mislsiz oʻzgarishlarni boshdan kechirmoqda. Sun'iy intellekt, blokcheyn va katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish (Big Data) kabi innovatsion texnologiyalar moliya va bank tizimining an'anaviy modellarini oʻzgartirib, ularni yanada tezkor, shaffof va samarali tizimga aylantirmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt algoritmlarining kredit skoringi, risklarni bashorat qilish, firibgarlikka qarshi kurash, investitsion tahlil va mijozlarga individual xizmat koʻrsatish jarayonlariga keng tatbiq etilishi moliyaviy ekotizimni tubdan yangilash imkonini bermoqda.

Oʻzbekiston Respublikasida ham raqamli iqtisodiyot konsepsiyasini rivojlantirish va bank-moliya sektorini modernizatsiya qilish boʻyicha keng koʻlamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Sun'iy intellekt texnologiyalari moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish, bank operatsiyalarini avtomatlashtirish va moliyaviy xavflarni minimallashtirish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Xususan, elektron toʻlov tizimlari, onlayn kreditlash va aqlli bank xizmatlarining rivojlanishi mamlakatda moliyaviy inklyuzivlikni oshirish, mijozlar ehtiyojlariga moslashgan xizmatlarni joriy etish va iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini jadallashtirishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, mazkur texnologiyalarning joriy etilishi bir qator muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Moliyaviy axborot xavfsizligi, tartibga solish me'yorlari, huquqiy asoslarning yetarli emasligi, texnologik infratuzilmaning takomillashtirilishi zarurati – bu boradagi dolzarb masalalardir.

Sun'iy intellektga asoslangan moliyaviy texnologiyalarni rivojlantirish jarayoni mamlakat iqtisodiy barqarorligiga qanday ta'sir koʻrsatadi? Oʻzbekiston bank-moliya tizimi raqamli innovatsiyalarni qanday qabul qilmoqda va bu borada qanday istiqbollar mavjud? Ushbu maqolada moliyaviy sektorda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning joriy holati, mavjud muammolar va istiqbollari ilmiy-nazariy hamda amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Bank-moliya tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning afzalliklari, xavflari hamda Oʻzbekiston sharoitida bu yoʻnalishda olib borilayotgan islohotlarning samaradorligi chuqur oʻrganiladi.

MAVZUNING DOLZARBLIGI

Raqamli iqtisodiyot sharoitida sun'iy intellekt moliya sektorining ajralmas qismiga aylanib, bank tizimini transformatsiya qilmoqda. Oʻzbekistonda ham bu texnologiyalar xavfsizlikni oshirish, mijozlarga moslashgan

xizmatlarni taklif etish va samaradorlikni kuchaytirish uchun joriy etilmoqda. Biroq, u bilan bog‘liq huquqiy va texnologik muammolar mavjud. Shuning uchun sun’iy intellektning milliy moliyaviy ekotizimga ta’sirini o‘rganish va istiqbollarini aniqlash bugungi kunning dolzarb masalasidir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda O‘zbekiston bank-moliya tizimida sun’iy intellekt texnologiyalarining joriy etilishi va rivojlanish istiqbollari o‘rganiladi. Ma’lumotlar rasmiy hisobotlar, ilmiy maqolalar va xalqaro tadqiqotlar asosida tahlil qilinadi.

Tadqiqot uch bosqichda olib borildi:

Nazariy tahlil – sun’iy intellektning bank xizmatlariga ta’siri bo‘yicha ilmiy manbalarni o‘rganish;

Empirik tahlil – AI texnologiyalarining investitsiyalar, moliyaviy xizmatlar va xavfsizlikka ta’sirini statistik ma’lumotlar asosida baholash;

Tavsiyalar ishlab chiqish – O‘zbekiston bank sektorida AI’dan samarali foydalanish bo‘yicha amaliy yo‘nalishlarni belgilash.

Tahlil usuli sifatida statistik tahlil, ekspert bahosi va grafik modellashtirish usullaridan foydalanilgan. Natijalar banklar va regulyatorlar uchun sun’iy intellektni joriy etish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar sharhi. Ushbu tadqiqot uchun tanlangan adabiyotlar O‘zbekiston bank-moliya tizimida sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha huquqiy asoslar, ilmiy tadqiqotlar va xalqaro tajribalar bilan bog‘liq. Davlat hujjatlariga asoslangan manbalar [1][2][5][11] O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyot va AI texnologiyalarini rivojlantirish bo‘yicha Prezident qarorlari va Markaziy bankning tashabbuslarini yoritadi. Bu hujjatlar bank sektorida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash, masofaviy xizmatlarni kengaytirish va xavfsizlikni ta’minlash bo‘yicha strategiyalarni o‘z ichiga oladi. Ilmiy maqolalar[4][12][13] esa sun’iy intellekt, blokcheyn va fintech texnologiyalarining bank tizimidagi o‘rnini tahlil qiladi. Ular O‘zbekiston tajribasini xalqaro tendensiyalar bilan taqqoslab, AI joriy etilishidagi asosiy muammolar – huquqiy, texnologik va kadrlar bilan bog‘liq to‘siqlarni yoritadi. Xalqaro tadqiqot hisobotlari[6][7][8][9] sun’iy intellekt va moliyaviy texnologiyalarga global investitsiyalarning o‘sishi, AI asosidagi mijozlarga xizmat ko‘rsatish tizimlari va quantum computing imkoniyatlari haqida ma’lumot beradi. Hisobotlarga ko‘ra, AI texnologiyalarining jadal rivojlanishi bank operatsiyalarini avtomatlashtirish va moliyaviy xavfsizlikni mustahkamlash imkonini beradi.

Umuman olganda, adabiyotlar sun’iy intellekt texnologiyalarining bank sektoriga ta’siri va uning istiqbollarini har tomonlama tahlil qilish imkonini beradi. Olingan natijalar O‘zbekiston bank tizimidagi raqamli transformatsiya jarayonlarini tezlashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli texnologiyalar rivojlanishi bilan bank va moliyaviy tizimlar keskin o‘zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Sun’iy intellekt (AI), blokcheyn va katta hajmdagi ma’lumotlarni tahlil qilish (Big Data) kabi ilg‘or texnologiyalar moliyaviy operatsiyalarni avtomatlashtirish, xavfsizlikni oshirish va mijozlarga individual xizmat ko‘rsatish imkoniyatlarini kengaytirib kelmoqda. Jahon bozorida sun’iy intellekt texnologiyalarining moliya sohasiga tatbiqi yangi innovatsiyalarni yuzaga keltirmoqda.

Bugungi kunda dunyo bo‘yicha bank va moliyaviy institutlar sun’iy intellektdan bir necha asosiy yo‘nalishlarda foydalanmoqda. Ulardan biri – hyper-personalizatsiya bo‘lib, mijozlarning xarid qilish odatlari va moliyaviy xatti-harakatlarini chuqur tahlil qilish orqali ularga individual xizmatlar taqdim etishga asoslangan. AI texnologiyalari kredit skoringida ham keng qo‘llanilib, qarz oluvchilarning moliyaviy barqarorligini baholash hamda kredit portfellarini optimallashtirish imkoniyatini taqdim etmoqda. Shu bilan birga, fraud detection – moliyaviy firibgarlik holatlarini real vaqt rejimida aniqlash va oldini olish uchun AI algoritmlaridan foydalanishni anglatadi.

Mijozlarga xizmat ko‘rsatish tizimi ham sun’iy intellektdan samarali foydalanayotgan yo‘nalishlardan biridir. AI asosidagi chatbotlar va virtual yordamchilar mijozlarning murojaatlariga avtomatlashtirilgan tarzda javob qaytarib, bank operatsiyalarini soddalashtirishga xizmat qilmoqda. Deloitte tadqiqotiga ko‘ra, yetakchi banklar o‘z strategiyasini ikkita asosiy yo‘nalishda rivojlantirmoqda: biri – mijozlarga xizmat ko‘rsatish sifatini oshirishga, ikkinchisi esa “super-ilovalar” orqali ko‘p funksiyali platformalar yaratishga qaratilgan.[1]

Statistik ma’lumotlarga ko‘ra, 2025-yilga kelib bank texnologiyalariga global IT xarajatlari $761 milliardga yetishi kutilmoqda[2]. Ushbu o‘sish sun’iy intellekt, avtomatlashtirish va blokcheyn texnologiyalarining rivojlanishi bilan bog‘liq.

1 kissflow.com sayti. Manba: https://kissflow.com/solutions/banking/banking-technologies/
2 Forecast: Enterprise IT Spending for the Banking and Investment Services Market, Worldwide, 2019-2025, 2Q21 Update. gartner.com sayti.Manba: https://www.gartner.com/en/documents/4003505

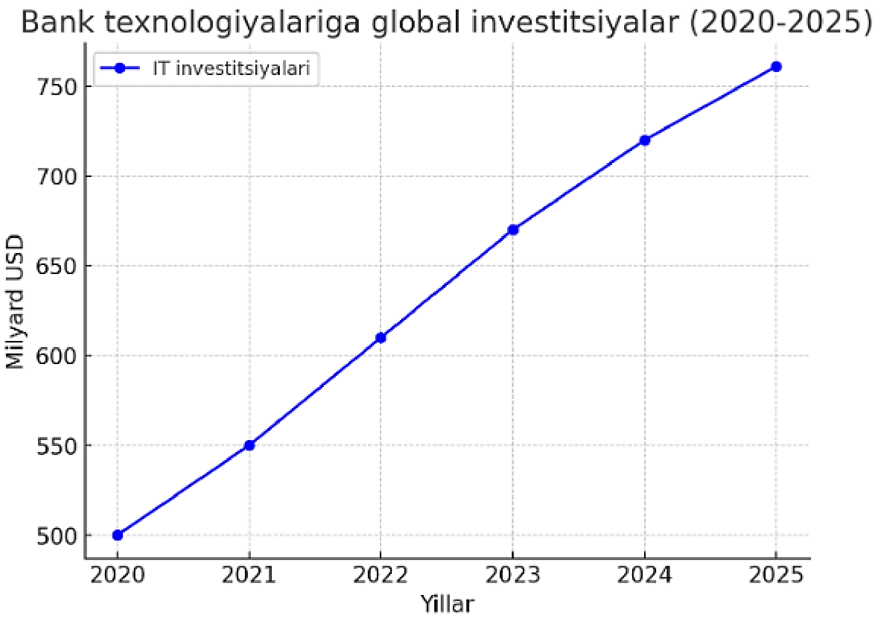

1-grafik. Butun dunyo banklarining global IT xarajatlari o‘sish dinamikasi.

1-grafikdan ko‘rish mumkinki bank texnologiyalariga global investitsiyalar qanday o‘sayotganini ko‘rsatadi. 2020-yildan 2025-yilgacha investitsiyalar $500 milliarddan $761 milliardga oshishi kutilmoqda. Bu sun’iy intellekt, raqamli bank xizmatlari va avtomatlashtirishning bank tizimida qanchalik dolzarb ekanini anglatadi. (1-grafik)

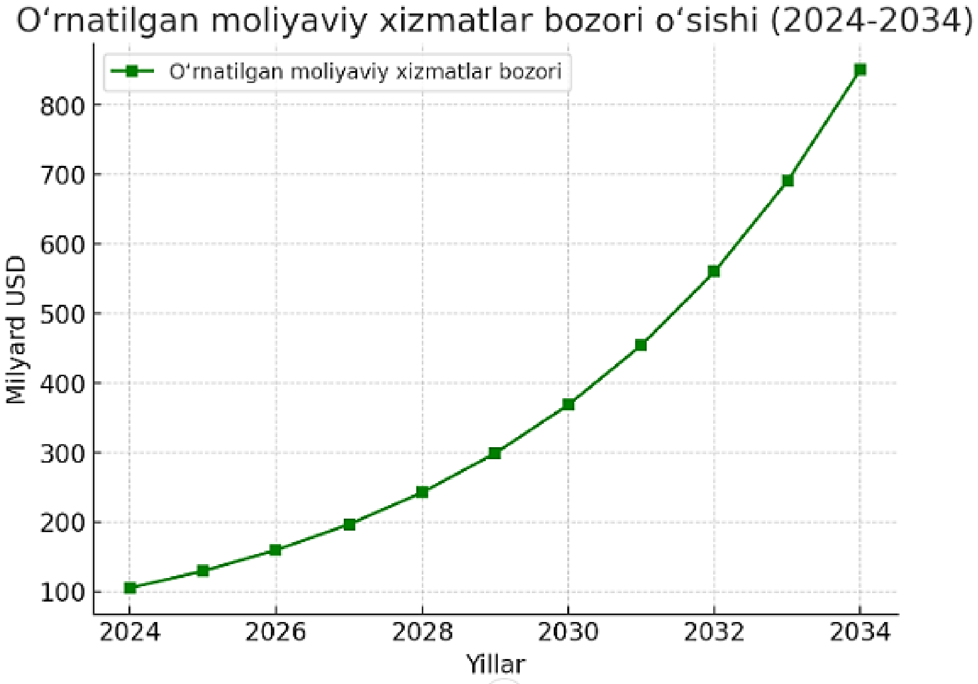

2-grafik. Butun dunyo banklarining o‘rnatilgan moliyaviy xizmatlar (embedded finance) bozori o‘sish dinamikasi.

Butun dunyo banklari statistik ma’lumotlariga tayangan holda aytish mumkinki, ulardagi o‘rnatilgan moliyaviy xizmatlar (embedded finance) bozori 2024-yilda $104,8 milliardni tashkil etgan. Agar shu suratda davom etilsa, 2034-yilga kelib sezilarli darajada bu ko‘rsatkich oshishi kutilmoqda, bu esa yillik 23,3% o‘sish sur’ati (CAGR) bilan bog‘liq[3]. Bu fintech va raqamli to‘lov tizimlarining ommalashib borayotganidan dalolat beradi.

3 Forecast: Enterprise IT Spending for the Banking and Investment Services Market, Worldwide, 2019-2025, 2Q21 Update. gartner.com sayti.Manba: https://www.gartner.com/en/documents/4003505

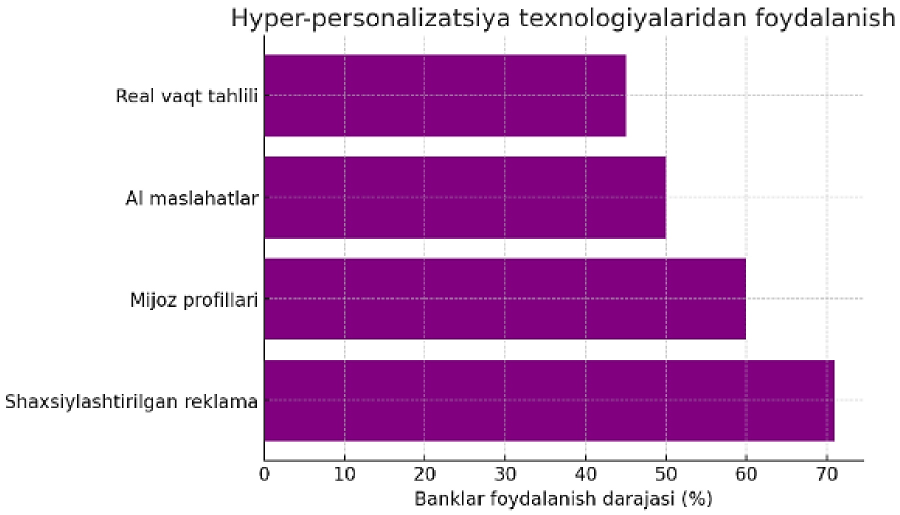

3-grafik. Butun dunyo banklarida giper personalizatsiya texnalogiyalaridan foydalanish holati.

Banklar tomonidan mijozlarga moslashtirilgan xizmatlarni yaratishda sun’iy intellektning o‘rni ko‘rsatib berilgan. Diagrammaga ko‘ra, 71% banklar mijozlar bilan individual ishlash uchun AI va mashinaviy o‘rganish (ML) texnologiyalaridan foydalanmoqda, lekin faqat 50% banklar real vaqt rejimida shaxsiylashtirilgan moliyaviy maslahatlarni taklif qila olmoqda. Sun’iy intellekt mijozlarning xarid qilish odatlari, kredit tarixi va boshqa moliyaviy ma’lumotlarni tahlil qilib, oldindan moslashtirilgan xizmatlar taklif qilish imkoniyatiga ega. (3-grafik)

Generativ AIning bank tizimida o‘sishi bilan bog‘liq statistik ma’lumotlar tahlil etilganda 2024–2034-yillar oralig‘ida Generativ AI bozori yiliga 33% o‘sishi kutilmoqda, va u $1,26 milliarddan $21,8 milliardga yetishi mumkinligini anglatadi. Generativ AI Banklarda Fraud detection – moliyaviy firibgarlikni avtomatik aniqlash, KYC (Know Your Customer) – mijozlarni identifikatsiyalash jarayonini soddalashtirish, moliyaviy maslahat xizmatlari – virtual AI maslahat beruvchilar yo‘nalishlarida foydalanilmoqda. 2024-yilda AI bozorining qiymati $1,26 milliardni tashkil etgan bo‘lsa, 2034-yilga kelib bu ko‘rsatkich $21,8 milliardga yetishi kutilmoqda. O‘sish sur’ati yiliga 33% (CAGR). Bu esa bank tizimida fraud detection, kredit skoringi va mijozlarga xizmat ko‘rsatish sohalarida AI ning ahamiyati oshishini anglatadi. (3-grafik)

Quantum computing texnologiyalari bank sohasida risklarni bashorat qilish va investitsiyalarni optimallashtirishda foydalanilmoqda. Statistik ma’lumot: Quantum computing’ning moliyaviy xizmatlardagi iqtisodiy samaradorligi 2035-yilga kelib $2 trillionga yetishi kutilmoqda[4]. (5-grafik)

Diagrammada ko‘rsatilganidek: Quantum computing texnologiyalari murakkab risk modellarini hisoblash vaqtini 90% gacha qisqartirishi mumkin. Moliyaviy tahlillarda an’anaviy kompyuter tizimlariga qaraganda 1000 barobar tezroq ishlashi aniqlandi.

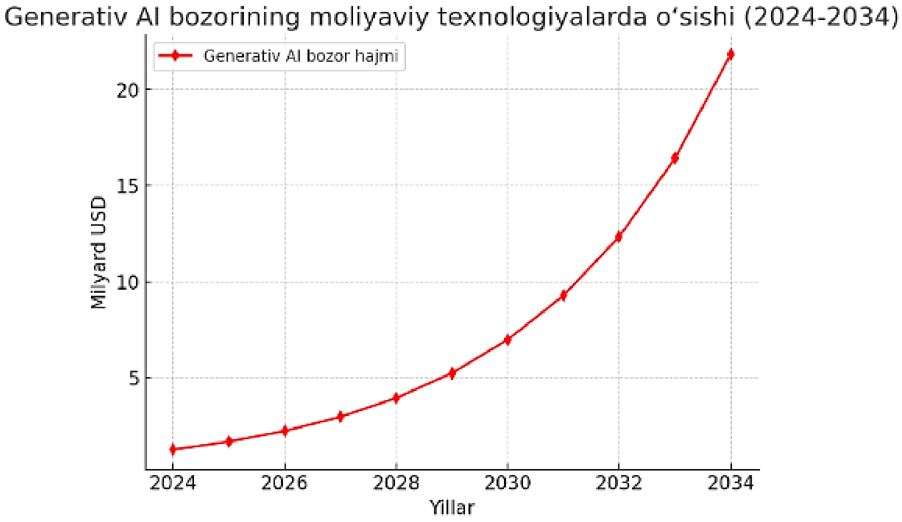

4-grafik. Butun dunyo banklarida generativ AIning moliyaviy texnologiyalardagi ulushi o‘sish dinamikasi.

4 mckinsey.com sayti. Manba: https://www.mckinsey.com/featured-insights/the-rise-of-quantum-computing

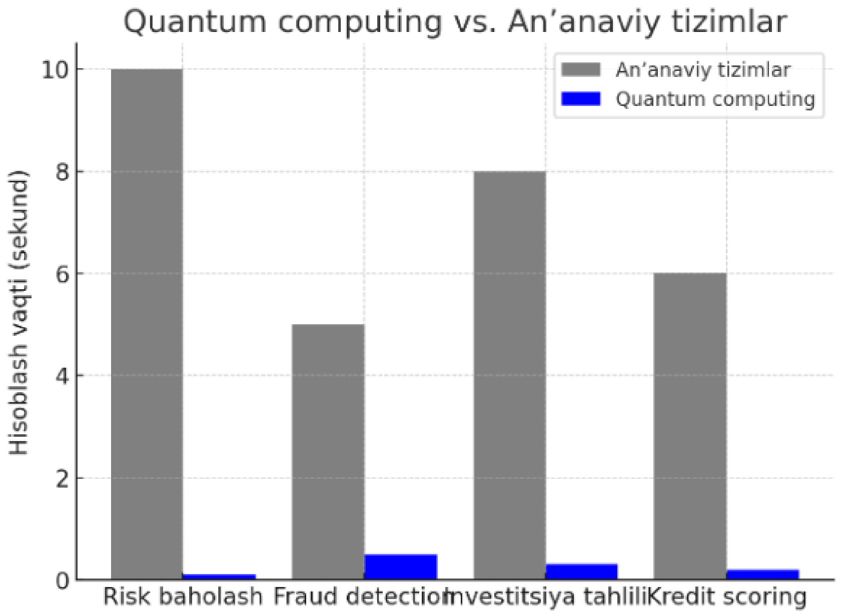

5-grafik. Quantum computing texnologiyalari va an’anaviy tizimlar tahlili.

Quantum Computing texnologiyasi risklarni baholash amaliyotini an’anaviy tizim texnologiyalari 10 soniyada, quantum computing esa 0.1 soniyada bajaradi. Fraud detection yo‘nalishida: an’anaviy tizimda 5 soniyada, quantum computing esa 0.5 soniyada ishlaydi. Investitsiyalarni tahlil qilishda: an’anaviy tizimda 8 soniyada, quantum computing esa 0.3 soniyada natijani ko‘rsatib beradi. Kredit scoring jarayonida: an’anaviy tizimda 6 soniya, quantum computing esa 0.2 soniyada hisoblaydi. Bu tahlillar Quantum Computing texnologiyasi bank tizimida xavflarni tez aniqlash va moliyaviy prognozlarni tezlashtirish imkoniyatiga ega ekanini ko‘rsatmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi bank va moliyaviy tizimlarni tubdan o‘zgartirib, sun’iy intellekt asosida avtomatlashtirilgan, tezkor va samarali xizmatlar yaratish imkonini bermoqda. Tadqiqot davomida O‘zbekiston bank sektorida sun’iy intellekt texnologiyalarining joriy etilishi, ularning afzalliklari va mavjud muammolar tahlil qilindi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, AI texnologiyalarining keng joriy etilishi mijozlarga xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish, kredit risklarini aniqlash, firibgarlikning oldini olish va operatsion samaradorlikni oshirish imkonini beradi.

Shu bilan birga, AI integratsiyasi huquqiy tartibga solish, kiberxavfsizlik va texnologik infratuzilmani rivojlantirish bilan bog‘liq qator muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. O‘zbekistonning bank tizimida blokcheyn, generativ AI, quantum computing va embedded finance texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari mavjud bo‘lib, ularning samarali joriy etilishi moliyaviy barqarorlik va raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qiladi.

Shu sababli, AI texnologiyalarini rivojlantirish bo‘yicha huquqiy asoslarni takomillashtirish, kiberxavfsizlik choralarini kuchaytirish va malakali kadrlar tayyorlash ustuvor yo‘nalishlar sifatida belgilanishi lozim. Ushbu tadqiqot sun’iy intellektning bank tizimidagi o‘rnini yanada chuqur o‘rganish va milliy moliyaviy sektorning raqamli transformatsiyasini tezlashtirish uchun ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi PQ-4996-sonli Qarori. Manba: https://lex.uz/docs/-5297046
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti. Manba: https://president.uz/oz/lists/view/7464
3. Daryo.uz sayti. Manba: https://daryo.uz/2021/02/18/shavkat-mirziyoyev-ozbekistonda-suniy-intellektni-joriy-etishni-jadallashtirishga-oid-hujjatni-imzoladi
4. M. U. Ravshanova – “Moliya tizimiga raqamli texnologiyalarni joriy etish yo‘llari va jahon tajribasi” maqolasi, “Экономика и Социум” jurnali, №105-son, 2023-yil. Manba: https://cyberleninka.ru/article/n/moliya-tizimiga-raqamli-texnologiyalarni-joriy-etish-yo-llari-va-jahon-tajribasi/viewer
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 3-iyuldagi PQ-3832-sonli Qarori. Manba: https://lex.uz/docs/-3806053
6. Avenga.com sayti. Manba: https://www.avenga.com/magazine/banking-technology-trends/#:~:text=Key%20banking%20technology%20trends%20in,digital%20transformation%20dictates%20its%20rules

7. Kissflow.com sayti. Manba: https://kissflow.com/solutions/banking/banking-technologies/
8. Forecast: Enterprise IT Spending for the Banking and Investment Services Market, Worldwide, 2019–2025, 2Q21 Update. Gartner.com sayti. Manba: https://www.gartner.com/en/documents/4003505
9. Forecast: Enterprise IT Spending for the Banking and Investment Services Market, Worldwide, 2019–2025, 2Q21 Update. Gartner.com sayti. Manba: https://www.gartner.com/en/documents/4003505
10. O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi rasmiy veb-sayti. Manba: https://www.bfa.uz/viewnews/161
11. O'zbekiston Respublikasi Markaziy Banki rasmiy sayti. Manba: https://cbu.uz/uz/payment-systems/remote-banking-services/
12. Sh. S. Sobirova – "Ta'limda raqamli texnologiyalarni tadbiq etishning zamonaviy tendensiyalari va rivojlanish omillari" ilmiy jurnali, 37-to'plam, 2-qism, 2024-yil noyabr, "Blokcheyn texnologiyalari orqali bank xizmatlarini modernizatsiya qilish" maqolasi. Manba: https://pedagoglar.org/01/article/download/5853/5278/10384
13. A. A. Tashxodjayev – maqola, Qo'qon universiteti xabarnomasi, ISSN: 2181-1695, "Bank ishida sun'iy intellekt: imkoniyatlar va muammolar".

IQTISODIYOT ЭКОНОМИКА ECONOMY

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2025. aprel. № 3. navbatdan tashqari son

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz